

Bertell Ollman:

Marksist Bir Filozofun Portresi

Emre Arslan

New York Üniversitesi (NYÜ) Siyaset Bilimi Bölümünde Komünizm, Sosyalizm Tarihi ve Marksist Yöntem gibi dersler veren Bertell Ollman, Amerika'da sosyalist bir devrim için sadece kendi üniversitesiyle sınırlı kalmayan aktif bir mücadele veriyor. 1971 ve 1982 yılları arasında NYÜ'de Marksist Araştırmalar İçin Merkez'in başkanlığını yürütmüş olan Ollman, 1977-84 arasında da New York'ta bir radyoda 'Marksist Düşü-nürlerle Gezintiler' adlı programı sunmuştur. 1997'den beri New York şehrinde Marksist Teori kologyumunun oturma başkanlığını yapmaktadır. 1978'de Amerikan Siyaset Bilimi Derneği'nin başkanlığına aday olmuş ve oyların %28'ini alarak kaybetmiştir.

Ollman'a asıl ün kazandıran ise 1978- 85 yılları arasında kendisinin yarattığı *Sınıf Mücadelesi* adlı oyunun üretimini ve dağıtımını yapması. Monopol oyununun sol versiyonu olan Sınıf Mücadelesi, piyasaya sürüldüğünde büyük bir ilgi görmüştür. Çok satmasına karşın yine de piyasadaki oyun tekelleri nedeniyle Ollman maddi açıdan zarara uğramış olsa da oyun o kadar yankı uyandırmıştır ki, Hollywood şirketlerinden biri onun hayatını filme almayı teklif etmiş ve tabii ki bu teklif Ollman tarafından reddedilmiştir. Ayrıca büyük gazeteler de oyun hakkında derin yorumlarda bulunmuşlardır. Örneğin *The Evening Sun* gazetesi 'Nedir Bu? İş Dünyasında bir Marksist mi?' diye başlık atarken, *The Star* gazetesi 'Profesör Çocuklarımız için Tehlikeli bir Monopol Oyunu Planlıyor' şeklindeki başlığıyla temiz Amerikan ailelerine uyarıda bulunmuştur.

Ollman'ın Maryland Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi Başkanlığı'na seçilmesinin engellenmesi de büyük gazetelere yansıyacak kadar gürültü koparmıştır. Zira hiç biri Marksist olmayan bölüm öğretim üyeleri tarafından başkanlığa önerilen ve daha üst kurullarda da

başkanlığı onaylanan Ollman'ın başkanlığının Üniversite Başkanı tarafından engellenmesi Ollman'a göre onun Marksist görüşleriyle ilgiliydi. O zamana kadar sadece bir formalite olarak görülen bu son aşamadaki pürüzün kendi dünya görüşüyle ilgili olduğuna inanan Ollman yargıya başvurmuştur. Mahkemede Ollman'ın avukatı Üniversite Başkanının o ana kadar bölüm başkanlığı için gelen 71 kişinin hepsini onaylandığını ve Ollman'ın reddedilen ilk önerilme olduğunu belirtir. Avukatının Ollman'ı savunurken söylediği şu sözler dikkate değerdir:

Eğer atamaları onaylanan 71 kişi beyaz olsaydı ve diğerleriyle aynı niteliklere sahip olmasına karşın ilk defa reddedilen kişi siyah olsaydı, kimse bu reddedilişin nedenini anlamakta güçlük çekmezdi. Ollman'ın Marksizmi nedeniyle kamuoyunda koparılan gürültü ve Üniversite Başkanları üzerindeki olağanüstü siyasal baskı ortadayken, neden ilk kez Ollman'ın Maryland Üniversitesi'ndeki önerilen başkan adaylığının reddedildiğini anlamak daha az zor olsa gerek.

Burada dikkat çekilmesi gereken bir nokta, Ollman'ın kendisine yapılan haksızlığı akademik özgürlüğün ihlali veya insan haklarına ve demokrasiye gösterilen saygısızlık olarak görmemesidir. Ollman'ın, Praksis'in bu sayısında yayınladığımız 'Amerika'da Akademik Baskının İdeolojisi Olarak Akademik Özgürlük' başlıklı makalesinde de belirttiği gibi Amerikan üniversitelerinde akademik özgürlük denilen şey akademik baskı ideolojisinden başka bir şey değildir ve düşüncümüzün burjuva demokrasilerinde belirli sayıda radikal akademisyene duyulan ihtiyacın ne anlama geldiği konusunda zihni oldukça açıktır. Kapitalist sistem demokratik olduğunu ve serbest piyasa kurallarına uygun olarak çalıştığını ispat etmek ve böylece meşruiyetini korumak zorundadır. Akademik dünyanın da sınıf mücadelesinin bir alanı olduğunu sürekli belirten Ollman, egemen sistem açısından, ihtiyaç duyduğu belirli sayıda radikal akademisyenin ne zaman belirli sayıda limitini aşacağına önemi üzerine durur. Sorun bu belirli sayının ne olduğudur. İşte Ollman, kendisinin yüksek düzeydeki bir makama getirilmemesini bu limitin aşıldığının bir göstergesi olarak görür ve bunun liberal ideolojinin meşruluk sınırlarını zorlaması açısından olumlu bir işaret olduğunu belirtir. Akademik özgürlük ideolojisinin meşruiyet zeminlerini sarsmak için kendisine yapılan ayrımcılığa karşı mahkemeye başvurur ve duruşmalar 1981'e kadar sürer. Mahkemeyi kaybeder ama bu süreç Amerikan akademilerinde akademik özgürlük kavramının tartışmaya açılmasında işlevli olur. Ollman 1978-81 yılları arası Maryland Üniversitesi'ne karşı akademik özgürlük davasının başkanlığını sürdürür.

Ollman'ın bir başka özelliği de Marksizmi mizah unsurlarıyla yaygınlaştırmaya çalışması. 1984'de New York şehrinde 1. Radikal Mizah Festivalini düzenler. 2001 yılında yazdığı *Nasıl Sınava Girilir ve Nasıl Dünya Değiştirilir* adlı kitabında öğrencilere sınavlarda ne tür taktikler uygulamaları gerektiğini anlatır. Radikal öğretmenlerin öğrencileri nasıl etkileyebileceğini ve radikal öğrencilerin de muhafazakar öğretmenlerin sınavlarında nasıl davranmaları gerektiğini de anlatan kitap aynı zamanda kapitalist sistemi öğrencilere tanıtmakta ve sosyalist bir devrimci programın kapitalizmin tek alternatifi olduğunu ayrıntılı biçimde göz önüne sermektedir.

Ollman entelektüel verimlilik açısından da özel olarak irdelenmeyi hak ediyor. *Kapitalistate* (1973-76), *New Political Science* (1979-), *Socialism and Democracy* (1989-), *Critical Accounting* (1989-), *MEGA Studien* (1997-), *Science & Society* (1997-) dergilerinin yayın kuruluşunda yer alan Ollman'ın çok sayıda kitabı vardır. 1971'den bu yana 30.000 adet satılmış olan ilk kitabı *Yabancılaşma*² bu konuda ana kaynaklardan biri olmaya devam ediyor. Ollman'ın diğer kitaplarından bazıları şunlar: *Sosyalist Pedagoji Çalışmaları* (1978), *Cinsel ve Toplumsal Devrim* (1979), *Oyunun Adı Sınıf Savaşı* (1983), *Sol Akademi: Amerikan Kampüslerindeki Marksistler* (3 cilt, 1982, 1984, 1986), *Diyalektik Araştırmalar* (1991), *Piyasa Sosyalizmi: Sosyalistler arasında Tartışmalar* (2000).

Şu sıralar *Komünizm, Marx'ın Edinim Teorisi, Bu Yüzyılın Marksizmi, 'Diyalektiğin Tarihi, Kapitalizmin İdeolojileri ve Marksist Ekoloji'* adlı kitaplarını çıkarmaya hazırlanan Ollman, gelecek dönemlerde 'Kapitalist Devlet üzerine de bir kitap yayınlamayı planlıyor.

Notlar

1) Bu kısa tanıtımdaki bilgilerin bir çoğu Ollman'ın, "Oyunun Adı: Sınıf Savaşı" (*The Name of the Game: Class Struggle*) ve "Nasıl Sınava Girilir ve Nasıl Dünya Değiştirilir" (*How to Take an Exam and Remake the World*) kitaplarından faydalanılarak hazırlanmıştır. Bunların yanı sıra başka çalışmalarını da bize gönderme inceliğinde bulunan Ollman'a tesekkürlerimizi sunuyoruz.

2) Bu önemli kitap şu sıralarda Beycan Mura ile Cenk Saraçoğlu tarafından Türkçeye çevrilmektedir.